

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. 6.
Félévre	6 " " "
Évnegyedre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső s^o számú 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos germond sorát 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wallseile 22.)
Haasenstejn és Voglerról (Neuer Markt 11 szám.)

Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási czikk:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY“

1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre . . . . . 12 forint o. ért.

Félévre . . . . . 6 " " "

Évnegyedre . . . . . 3 " " "

Egy órára . . . . . 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,
a „K. Közlöny“ kiadója.

Egyetemünk.

(S.) Hogy felsőbb tanintézetekben oly szegény hazánkban mielőbb egy második egyetemet szükség felállítani, hogy azt a kor kívánalmainak színvonalán a felekezetiességtől egészen ment, teljes tanítási és tanulási szabadság alapjára kell fektetni, és hogy annak más székhelye, mint Kolozsvár, nem is lehet, — oly általánosan elismert igazságok, a melyekhez többé semmi legkisebb kétség sem fér.

Már azon körülmény egymaga, hogy a nemzet közneveléséért oly régóta és oly hön buzgó közoktatási miniszter **B. Eötvös József** személyesen jött körünkbe, hogy ez ügyet a helyszínen tanulmányozza, hogy Mészáros és Molnár miniszter tanácsosok, továbbá Dr. Márkusovszky miniszter titkár személyeiben az ügy fontosságát egyaránt áthatott szakértő munkatársakat hozott magával, arra mutat, hogy döntő helyen a legyen szó kimondott; lesz tehát egyetemünk, a kérdés már csak a kivitel mikéntje körül forog.

Nézetünk szerint e nem jár áthághatlan akadályokkal.

Gondoskodtak ugyan a kértelen bécsi gyámtyák, hogy ha az ősi birtokot: hazánk független önkormányzatát valamikor saját kezünkbe veszünk, annyit és akkora legyen a hiány, hogy azt egyhamar és könnyen ki ne pótolhassuk; de ha meggondoljuk, hogy nevének és lényeges föltételeinek egyaránt megfelelő, teljesen fölszerelt ily intézetet mátol holnapig rögtönözni nem lehet, kivált miután épen nem vagyunk bővében azon eszközöknek, melyek e végre szükségesek; csakhamar azzal is tisztában leszünk, hogy csak úgy lehet egyetemünk, ha a létező körülményekkel számot tudunk vetni; ha sem egyszerre a legnagyobb szabásut elérni nem akarandjuk, sem pedig azért, mert ez lehetetlen, kétségbe esni nem fogunk.

Valamennyi nemzeti intézetünk, mondhatni, a kezdet nehézségeivel küzd, mindnyájának szüksége volna a pártolásra, segílyre, támogatásra; — sok olyanra is van szükségünk, mely még embrión sincs meg, várunk pedig nem lehet, mert minden téren rendkívül hátramaradtunk, — alig hiszszük tehát, hogy B. Eötvös minden buzgalma s a Kolozsvárt létesítendő egyetem eszméje iránti minden előszeretete mellett annyi pénzért bírjon, ez idő szerint, előteremteni, hogy az óhajta várt egyetem igéje csupán annak segílyével testté tömörülhessen.

De ha két itteni intézet, mely egymágra hagyatva a kellő erőt kifejtieni képtelen, következőleg természetszerűen társulása van utalva, egymásra támaszkodik, ha t. i. a már létező muzeum s a leendő egyetem vállalkait összevetik; létesülhet az, a mi külön ki nem vihető.

Az egyetemnek a muzeum már létező nagymérvű, becses gyűjteményeire van szüksége, melyek nélkül el nem lehet, s a melyeket még annyi pénzzel, egyhamar össze nem szerezhet.

A muzeumnak viszont helyiség kell, hogy a mindinkább gyarapodó gyűjteményeket bizo-

san elhelyezhesse, a közhasználatra alkalmasabb módon felállíthassa és ezáltal pénztökéjét, melynek nagy részét most a könyvtári helyiségek és tisztviselői lakok szalásbérei vesznék igénybe, e tehetől felszabadítván, tudományos czélokra: a gyűjtemények szaporítására fordíthassa.

E felett a muzeum jelenlegi eszközeivel soha, vagy nagyon későn jöhetnek abba a kedvező helyzetbe, hogy díszkertjét botanikus kertté alakíthassa, az országos költség felállítandó egyetem azonban ezt is megtehetné, s e mellett a muzeum fűvészgyűjteményei a kerti épület egy részében szintén megmaradhatnak.

Ezen épület végrendelgetése egy is csak az, hogy a fűvészkeret központja s az e szakmabeli gyűjtemény raktára legyen, miután ott a kapzsiságnak kitett bármely más gyűjtemény veszélyeztetve van.

E fusio által, ha létre jöne, a muzeum biztos és állandó helyiséget nyerne az egyetem épületében, az egyetem pedig oly gyűjtemények használásához jutna, melyeket egymaga előteremteni nem képes.

Igy aztán azt is bátran elmondhatnók, hogy: Van egyetemünk.

B. Eötvös József vallás- és közoktatásiügyi miniszter fogadtatása Kolozsvárt.

— Báró Eötvös József kultuszminiszter urat — miut mult számunkban említett — Kolozsvár f. hó 20 dikára várta. E napon már délutáni 4 órakor megindultak Felek felé az egymást érő kocsik s embertömegek kezdtek hullámszni a miniszter utjába eső utcazon; s különösen a középútcán, hová gr. Mikó Imre már azelőtti napon megérkezett miniszter urhoz szállandó volt.

Fenn a Feleketőn a nagy számmal gyűltek élén városunk polgármestere Filep Samu követező beszéddel fogadta az oda 7 óra körül érkezett minisztert:

Nagyméltóságu báró miniszter ur,
kegyelmes uram!

Szabad királyi Kolozsvár városa nevében jöttünk nagyméltóságodat az őszinte tisztelet forró melegével üdvözölni.

Kegyelmes uram! husz éve körülbelől, hogy öntudatra ébredt nemzetünk erélyvel s kitartással folytatja újabb harcát szemban az absolutizmussal, e nehéz küzdelem nem maradt ugyan egészen siker nélkül, mert az előitéletek, kiváltságok s az önkény lassan lassan tűnedeznek s helyettök a jog, igazság s alkotmányos szabadság fejledez a társadalomban, de a mult kor most is ölom súlyljal nehézkedik a jelenre és sok tekintetben kétség teszi a jövőt!

Valjon az egyéni szabadság joga kellő tiszteletben tartatik-e a polgári életben?

Fennáll-e teljes mértékben a lelkiismeret, a gondolat, a szó szabadsága?

Mennyi a megfejtelten feladvány a polgári igazgatás, az állam és egyház közti viszony, a népnevelés, a munka s egyesülés szabadsága körül?!

Valóban, ha e hiányok során végig tekintünk s azt a kivívott eredménnyel összehasonlítjuk, be kell vallanunk, hogy a hosszú küzdelemben, nem ritkán saját magunk által előidézett akadályok miatt, az alkotmányos szabadság élvezetének küszöbéhez is alig jutottunk; de azért kétségbe nem esünk, mert a történelem kétségbevonhatlan tanúsága: hogy az emberiség elbivatása a tökéletesedés, a haladás; hogy a jogbitorlás minden neme károsan bosszulja meg magát a társadalom kifejlésében; hogy az önzéstelen erkölcsi küzdelem előbb vagy utóbb kétségtelen győzelmet biztosít a nemesen küzdőknek.

Azért kegyelmes uram, valabánszor alkotmányos felelős magyar kormányunk tagjait az erkölcsi viszonyok tisztázásába fáradozni látjuk, őket őszinte tiszteletünk forró hevével s egy boldogabb jövő csüggenni soha nem tudó reményével üdvözöljük.

Ennélfogva nagyméltóságod, ki magas miveltésége, tanusított képessége s hivatali állásánál fogva sokszorosan van hivatta hazánk, nemzetünk s városunk érdekében tenni, annak javát a fejledező kor kívánalmainak megfelelően munkálni, magunk s városunk polgárai nevében legyen újban is sokszorosan üdvözölve.

A miniszter ur válaszában kifejezést adott többek közt annak is, hogy a jelenlegi kormány, mint a Deák-párt, melynek előbbi kifolyása, legfőbb feladatának tartja oda működni, hogy honunk is azon fokára jussan a tökélynek, melyet a kor

szelleme megkíván, s mely nélkül egy állam biztos fennállatása Európában mindig kérdés alatt van. E kötelességérzéstől inditatta tette ez utját is. Vizsont üdvözi a kolozsváriakat, s meg levén győződve, hogy célja elérésében támogatásra talál, hiszi, hogy az eredmény meg fog felelni a reményeknek, melyeket utjába helyeztek.

Benn a városban ezalatt a gróf Mikó palota előtt megszólalt a gr. Mikó Imre miniszter ő nagyméltósága tiszteletére adott katonai zene, s még csak ez kellett, hogy b. közép-utczában a sokaságtól mozdulni is alig lehessen.

Egy negyeddel 8 előtt távoli, s másodpercenként erősbülő „éljen“ vegyült a zene hangjai közé, s néhány pillanat múlva a lelkesedés harsány hangjai jeleztek, hogy az a hosszú kocsisor a várt minisztert, a haza egyik nagy, európai hírű fiát kíséri.

A miniszter oldalán gr. Eszterházy Kálmán, Kolozs megye főispánja ült, s a kocsis a roppant néptömeg miatt alig tudott céljához, a gróf Mikó palota udvarára jutni.

Az éljenek időközönként ezután is felriadtak, mire a most érkezett miniszter ur az erkélyre lépett, s körülbelől így szólt: „Örömmel üdvözölöm Kolozsvár polgárait most, midőn az ige testté vált, midőn a két haza egyesülése megtörtént. A mi fogadtatásomat illeti, azt nem személyemnek, hanem a fennálló rendszer iránti lelkesülésnek tulajdonítom. Ajánlom magamat szives emlékezetökbé.“ Viharos éljen felett e rövid szavakra, s ezzel az e napi ünnepléségeknek vége lett.

A tisztelegések sorát másnap d. e. 10 órakor a királyi biztos, földterhermentesítési alapigazgatósági és kath. commissio személyzete kezdte meg, élén gróf Péchy Manó erd. kir. biztos ur ő excellentiájával, mely alkalommal a királyi biztos ur körülbelől következőleg üdvözölte a miniszter urat: „Nagyméltóságu báró! vallás és közoktatásiügyi miniszter ur!

Van szerencsém nagyméltóságodnak az erd. kir. biztosság, a cath. commissio és a földterhermentesítési alapigazgatóság személyzetét tiszteletteljesen bemutatni, és midőn azt teljesítem, arra kérem nagyméltóságodat, miszerint őszinte, szívünköl eredő hazafiai üdvözlétnket és tiszteletünket szokott szivélyességgel fogadni, és arról teljesen meggyőződve lenni méltóztatásuk, miszerint hazafiai üdvözlétnket, sem a pusztá szokás, sem a rideg formáság nem jellegezi, hanem méltó kifejezése az azon tiszteletadónknak, melylyel nagyméltóságod országos bokros érdemeinek, tántoritatlan hazaszeretetének, széles terjedelmű tudományosságának és mint országunk egyik legkittünb tekintélyének tartozunk.

Üdvözöljük nméltóságodat nemcsak egyéni kitünőségénél fogva, hanem üdvözöljük nméltóságodban egyszersmint a m. k. felelős ministeriumnak egyik kittünb tagját, ki első volt, ki Erdélyt hivatalos látogatásával szerencséllette.

Üdvözöljük végre nméltóságodat, mert tudjuk, hogy ott, a hol B. Eötvös József miniszter személyesen működik, működése áldásdus eredményeket szokott maga után hagyni.

Tisztelettel kérjük tehát excellentiádat, hogy itteni hivatalos működésének dús eredményeiben Erdélyt is részesíteni méltóztatásuk, azon Erdélyt, mely a legválságosabb időkben is tanusított szeplőtlen hazafiságának, és hagyományyszerű sokat szenvedett multjánál fogva Ó Felsőségnek apost. koronás királyunknak, és az összes magyar kir. kormánynak beható pártolását és méltó figyelmét teljesen megérdemli.

Hozta Isten excellentiádat körünkbe, tetézzé dús áldásával itteni működéseit, és engedje, hogy excellentiád a felséges trónszilárdítása, hazánk népeinek vallás és nemzetiség különbség nélküli boldogítása, alkotmányos életünk gyarapítása és állandósítása végett — számos éveken keresztül ép vidor erőben és teljes meglegedésben élhessen. Éljen!

B. Eötvös miniszter ur válaszul adott beszédeben, szívesen megköszönvén ezen tisztelegés által irányában tanusított tisztelet és ragaszkodás nyilvánulását, kijelenté, hogy a kormány, sőt maga az országgyűlés is azon utat választotta, melyen az ország boldogítását legbiztosabban elérni hiszi. — A kormány jó akarata, hazafias törekvése azonban csak akkor érvényesülhet, ha azon közegek, melyek annak keresztülvitelére hivatnak — a kormányban az ország boldogítását célzó intézkedéseit odaadással, kitartó szorgalommal és a legjobb, legtisztább hazafiai szándékkal érvényre emelni segítenek, ha teljesen megfelelnek azon várakozásnak, melyet a kormány bennök helyez.

En azon kellemes helyzetben vagyok, hogy mint a magyar kormány egyik tagja, ez alka-

lommal a kormány elismerését és meglegedését Önöknek kijelenthetem azon tevékenység felett, mely által sikerült Erdélyben, hol a viszonyok oly különfélék, ily rövid idő alatt, alig várt eredményeket felmutathatni.

Ez érdem részben az önöké uraim s különösen első sorban excellentiádé.

Körülbelől ezeket mondá ő excellentiája a tisztelgőknek, kiknek bemutatása után kir. biztos ur gróf Mikó Imre miniszter urhoz fordult, kinek vendégszerető házában volt szállva B. Eötvös miniszter ur is, felkérvén a közlekedési miniszter urat, engedje meg, hogy ez alkalmat felhasználhassa saját és ezen személyzet azon tiszteletének kifejezésére, melyet a miniszter ur iránt Erdélyben mindenkéi érez.

Kolozs megye tisztikara következett a főispán, gróf Eszterházy Kálmán vezetése alatt, ki a miniszter urat üdvözölvén, a kérdésben álló cél kivitelére felajánlá a megye tisztae részéről támogatást is, mit a miniszter örömmel fogad és el is vár.

A városi hivatalnokok élén a polgármester mondott „szívöl jövő Isten hozott“-at, annyival is inkább, mert a volt Erdélyország volt fővárosának fekszik legnagyobb érdekében, ha az ország kormányát vezetői itt megfordulva, megismerkednek a viszonyokkal, s feltalálják a legezserűbb módot, melylyel ez országrész is azon színvonalra emelhető, melyen az anyaország áll. Nagyméltóságod van — ugymond — hivatta oda működni, hogy a nemzet nemcsak megtartsa, hanem szellemileg emelkedve tovább is fejleszesse a nyert szabadságot; mert az anyagi erő-jog kora lejárt, s ha csakugyan van jus fortioris, az a szellemi felsőbbség hatalma. Kifejezést ad ezután annak, hogy Kolozsvár az unioval nem szeretné végkép elejteni koronáját, s óhajtaná, hogy legyen itt a keleti részen a magyar tudományosság központja, s a mivelődés szövétnek vivője; kéri tehát ő nmlgát odamunkálni, hogy az annyira szükségessé vált második magyar egyetem e városban minél előbb felállíttassék.

A miniszteri felelet a mily szép, oly biztató is volt. A beszéd első része kizárólag a tudományok emberétől jött, s a végén nyilatkozott reménytelőlag a miniszter. Ő nmltga ugyanis mindenkélelőtt szettektintett Európában a tudomány állását vizsgálendő, s ezt téve azon meggyőződésre jött, hogy habár több tekintetben hasznos is a centralisatio, de a tudománynál felette káros; erre példánl összehasonlítja az e tekintetben legmagasabb fokra jutott államot Németországot Franciaországgal, mely utóbbi csak azért áll amannál hátrább, mert a tudományosság centralisálva van, s mig a viláosság egyedül Párisba szorult, addig az az előbbiben, hol a centralisatiónak nyoma nincs, áldásthozólag mindenütt szétterül. — Ezután kijelenti, hogy Erdélybe éper a tudományok felvirágoztatása s jelesen egy egyetem felállítása céljából jött. Ezt tenni 1848-ban is szándéka volt, de megakadályozták a körülmények. Ugy találja, hogy Kolozsvár hazafias magatartása megérdemli, hogy az egyetem itt állíttassék fel, s lelkesült éljenek közt azzal végzi beszédét, hogy e részben többek tanácsát fel fogja kérni.

Az iparkamara tagjai élén Finály Henrik üdvözölte a miniszter urat, kinek válaszából a reális-kola ügyét illetőleg is reményt lehetett meríteni.

A muzeum-egylet választmánya nevében dr. Szabó József, többi közt gróf Mikó Imrénének a muzeum felállítása körül érdemeit is kiemeli.

Erre tett feleletében a miniszter ur egyebek közt a muzeumok régibb és újabb jelentőségét, hivatalását hasonlítja; régen — ugymond — ugyszólva curiositásul használták, mig ma a tudományok s a mivelődés terjedésének egyik hatalmas tényezője.

A kath. papok élén Keserü kanonok szökökolt.

A jogakademiai tanárok élén igazgató Berde Áron fejezte ki az egyetem felállítasanak szükségességét.

A református tanárokat vezetve, Nagy Péter püspök tekintett vissza a multa, midőn a muzeum alakító gyűlése szerencsége volt ő nmlgától hallhatni, hogy a fák összevetett ágakkal állhatnak el- len a viharok, s épen ezért azt gondolja, hogy a fa ágait, azon reményben, hogy a meghagyandó egy ág termőbb leend, levágtatni nem idves.

A miniszter ur e szököklatra adott válaszában ugyanezen véleményen van.

Unitárius püspök Kriza János az unitárius tanár- és lelkeszkár élén szerencséllette a közoktatás nagy vezérének körünkbe érkezett, mondván, hogy áldott legyen az Úrnak — a viláosság istenének — nevében minden lépte, járása, mert hiszen ő nmlga jöban jár, a legfőbb jónak — a szellemi mivelődésnek érdekében történik jelen utazása is; üdvözölte, mint szívünk szeretve tisztelt férfját,

a kinek fenkölt eszméi s nemes érzelmei már rég-től fogva ezernyi ezer magyar szívek és lelkek közkincesivé váltak. A püspök üdvözülte különösen miniszter ő excojának a székelty nép iránti rokonszenves hajlamát, s oda intézett útazását — a székeltyföldi oktatásügy emelése czéljából — átlátván, mennyi erő, képesség, fogékonyaság s ügyesség van a székeltyben, a szépnék és jónak oly sok csirája, s csak kedvezőbb nap sugarai kívántatnak, századok óta oly borult, kedvezőtlen időjárás után, hogy a legszebb virulás s gyümölcsözés kora kezdődjék. Végül meleg szavakkal közönte meg a miniszternek az unitárius hitfelekezet méltányos óhaját számbavevő eljárását, fölemlítve egy régi, már csaknem három évtized előtt történt nemes tétét, midőn a pozsonyi országgyűlésen a főrendek házában szőnyegen volt az unitárius vallásnak Magyarhonban való törvényes elismerése, b. Eötvös ő nmlga meleg, nagy hatású szavakat emelt a nagy-reszint székeltyekből álló unitárius keresztények mellett, minek emléke kiolthatatlan vonásokkal van az egységhevők lelkében megőröskítve sat.

Tisztelegek még az ágostai hitvallásnak papjai, kiknek nevében id. Hincz György beszélt; továbbá a román papság is.

Tisztelet a honvédtisztikar Graeff honvédtábornoktól vezetve; továbbá az itt állomásozó sereztörzstisztei.

A tisztelegek sorát egy 34 teritékű ebéd fejezte be a királyi biztos urnál, melyen a két miniszternek kivül a hatóságok főbb hivatalnokai, a választásfeleketek főpapjai, pár jogakadémiai tanár, a honvéd tábornok és ezredes, a sereztörzstől két törzstiszt, s más tekintélyek vettek részt.

Szász-Régen vidéke, sept. 15. 1869.

Miután a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényzikk szentesítést nyert, nincs kétség benne, hogy a közelebb ismét összehívandó országgyűlés egyik legelső feladata leend a törvényzékü kerületek szabályozása iránt előterjesztendő törvényjavaslat tárgyalása.

Meg vagyok győződve, hogy valamint a kormány, úgy a hongyűlés is oda fog törekedni, hogy a felállítandó törvényzékü székelyei és kerületei — az elavult kiváltások és magán érdekek mellözésével — úgy állapittassanak meg, hogy az illető peresfelek az igazságszolgáltatás székelyéhez könnyen és kevés költsékezéssel eljuthassanak. Nézetem szerint ilyen helyek leginkább azok lehetnek, melyek valamely vidék központját képezik, s a melyeket a nép gazdaszata és ipartüzleténél fogva is, mint megszokott emporialis helyeit rendszeren fölkeresi, fel kell keresnie.

Bárba világos előttem, hogy mind az ország-

gyűlés, mind pedig a m. kormány szívének hordja a nép amaz életérdekét, hogy t. i. minél olcsóbb és könnyebben elérhető igazságszolgáltatásban részesüljön, még sem tartom szükségletének, hogy más vidékek példájára az itteni nép szükségei és óhajai is tolmácsolatassanak lapok után, hogy így az igazságszolgálati miniszterium is annál biztosabb tájékozást szerezhessen, s az igazságszolgáltatás munkába vett reformját, ezt a népre nézve legfontosabb ügyet a különböző érdekek egyeztetésével és lehető kieligítésével oldhassa meg.

E tekintetből bátor vagyok a Szász Régen vidékét, illetőleg Tordamegye felső-kerületét lakó nép óhajaihoz képest, némi felvilágosító észrevételeket felsorolni.

Tordamegye egyike azon megyéknek, melyek ezen egész országrészen keresztül, a moldovai havasoktól a biharmegyei határokig húzódnak, úgy, hogy a felső-kerületnek szélső faluja O. Toplicza Torda városától, hol a megye rendes praetoralis helye van, 25 $\frac{1}{2}$ mérföldre esik. Egyik kerületnek a másiktól ezen távolsága tekintetéből, régi idők-től fogva megyénkben az igazságszolgáltatás két helyen gyakoroltatott; a bizottmányi gyűlések és székezesek váltva tartattak: Tordán és a felső-kerületben: Szász-Régenben. Ennek szüksége most is fennáll, a minthogy jelenleg is két törvényzékü van a megyének a nevezett helyeken.

Ezen szabálytalan felosztásból eredő területi aránytalanság az erdélyi részek többi megyéiben is szüntogy megvan, hogy többet ne említsek, a szomszéd Kolozsmnek a-kerületében levő szélső faluja Felső Répa is 16—20 mérföldre fekszik Kolozsvártól, a megye székhelyétől. Az 1847-i országgyűlés érezvén e ferde felosztás hátrányait, megbizta az illető országos bizottságot, hogy a megyék ke-rekebb és czélszerűbb felosztásáról terjeszzen elő javaslatot, s ha jól emlékezem, ezen országos bizottság többek közt Tordamegyének kétfelé osztását javasolta, olyanformán, hogy Kolozsmegye alsó-kerületének m. örményesi, n. nyulási és tekei járásai 115 helységgel és Szász-Régen városával csatoltassanak Tordamegye felső-kerületéhez. Ezen összehívott területben indítványozott új megye jelenlegi népessége, és pedig Tordamegye felső kerülete öt járásainak 55,335, Szász Régen városának 6,000, a m. örményesi, n. nyulási és tekei járásoknak 36,786, és így összesen 98,121 lelket számlál. A nevezett országgyűlési bizottság már akkor akkora súlyt fektetett ezen kerületre, hogy azt fekvése, népessége és kereskedési viszonyainál fogva érdemesnek találta egy új törvényhatósággá idomítani.

Azon indokok, melyekből az országgyűlési bizottmány e tervezetnél kiindult, még nagyobb mértékben most is megvannak; mert:

tokat 1808 előtt és vizsgálja meg a mai viszonyokat, s az érintett négy téren nem állíthat fel párvonalokat.

A jelenlegi politikai Spanyolország köztársasági. E tényt még a moderadosak és progressisták sem tagadhaják, bár mindent elkövetnek, hogy az összesorokadt trónt ismét felállítsák; keresnek Európában egy bábót, kit a trónon önző czélaiakra felhasználhassanak. Gyakran hallottam a viszonyokat alaposan ismerő spanyoloktól, de nemetek és francziáktól is, kik évek óta laknak spanyol földön: „Spanyolországban lehetőség conservatív kormányt alkotni. Az alkotmányos meggyőződésük és elvek kihaltak; Spanyolország egyedüli jövője a köztársaság, és pedig, alkatrészeinek különfelesége miatt — a szövetséges köztársaság az egyetlen kormányforma, mely alatt felvirágozhat.“ E nézetet osztják spanyol államférfiak és tábornokok ép úgy, mint a külföldi diplomaták és konzulok, némkülönb a nagy hatalmi viselkedőtől most megkapott porosz kereskedők, valamint a franczia és német mérnökök, kik a spanyol vasúttak építése alkalmából éveken át tanulmányozták a nép hangulatát.

Európa egyik országában, Italiát sem véve ki, sem hallottam annyit beszélni a köztársaságról, mint Spanyolországban. Estélyeken, színházban, kávéházakban, vasúton és postaszekeren s a bikaviadaloknál sat. a köztársaság képezte a beszélgetés fő tárgyát. Ha a velem találkozó spanyol első kérdése az volt: angol, franczia, vagy német vagyok-e, a második mulhatatlanul így hangzott: „köztársasági ön?“ Mikor hallunk Németországon ily kérdést?

A spanyol nép a politikai pályán már két oly korszakot élt át, melyben a német felüg benne ül. Spanyolország politikai fejlődése köztársasági szellemű. Vajjon az lesz-e eredménye, hogy a köztársaságiak véres harcot vívandanak az ósdi pártokkal, vagy békés kiegyenlítés jön létre, — ezt megmondani nem lehet; az utóbbi valószínű. Hanem a köztársaság győzelme bizonyos. Valahányszor beszéltem Spanyolország jövőjéről a conservatívok és progressistákkal, egyik sem merte azt állítani, hogy ott az alkotmányos monarchia megszilárdulhat.

1854 óta csaknem évente harcoltak Spanyolországban a köztársaságért. Hol történt ez még Európában? A köztársasági párt 1837-ben lépett fel legelőször, a borzasztó hétéves polgárháboru bevégezése után nemsokára, midőn a carlistákkal egyesült ultramontanokat legyőzte az egyesült

Tordamegye felső-kerületében a Maros mentén felnyúló, 21 helységet és 18,500 lelket számláló vécsi járásban fekszenek, azon nagy kiterjedésű birtokossági havasok, melyekből az országra nézve nagy fontossága s évenként egy pár millió forintot rugó tuják és fakereskedése üzetik. Délkeletre van a 20 helységet és 14,000 lelket számláló görény-szent-imrei járás. Itt fekszenek a görény-szent-imrei fiscalis uradalomnak több mértékű terjedő havasok erdei, a melyekből hasonlólag tuják és fakereskedés folytattatik; mindentűt az 1848 diki évek előttihez képest sokkal nagyobb mértékben. Mindezen kereskedés központja Szász-Régen, a mennyiben, többnyire szász-régeni vállalkozók által gyakoroltatik. E helyen egyszerű faraktárok vannak, melyekből a vidék és a mezőség egyrésze egész Kis Czégig és N. Sármasig, épület s a közelebbi évek óta még tűzfával is látja el magát. Szász-Régen, minthogy benne több szeszgyár működik, s többnemű kézi ipar üzetik, Tordamegye felső-kerületének s a mezőségnek, kivált a m. örményesi, n. nyulási és tekei járásoknak fő piacz — helye, minthogy ezeknek épen központján fekszik. Ezen járások, fekvésük és a többi városokhoz nagy távolságuk miatt, inkább gravitálnak ide, mint bárhova.

Nagy mértékben élénkítette az ipart és kereskedést e vidéken a Maros melletti utnak Gyergyóig való kinyitása is. Ennek következtében ugyanis a havasi nép nemcsak vizen, hanem már tengelyen is szállíthatja kereskedése szánt fáját, s láthatja el magát a szükséges élelmiczikkkel. A mind inkább gyarapodó ipar és kereskedés folytán nagy mértékben szaporodtak e vidék peres ügyelei is. Az anyagiakkal párhuzamban Szász-Régen művelődési tekintetben is nagy mértékben haladott: real gymnasiumot létesített, leánynevelője s több hitfelekezeti iskolája, továbbá helyi és vidéki casinója és vidéki olvasó-egylete van. Ide járul, hogy a vasút létrejöttével a már létező forgalom meg fog kétszeresödni, hogy ne mondjam, tízszeresödni. Szóval, hogy itt a megye vagy törvényzékü kerület székhelye legyen, százezernyi nép érdeke kívánja.

Különb Tordamegye felső-kerülete, mely fekvésénél, gazdaszati és kereskedési viszonyainál fogva, minden tekintetben csak ide vonsz, Szász-Régen városával egymaga meghaladja a 60,000 lelket, a mi, azt hiszem, már magában akkora és oly compact erő, hogy jogos igényeinek és érdekeinek nagy mértékbeni csonkítása nélkül egyebüvé be sem kebelezhető, s pedig annál kevésbé, mert közelében nincs oly helység, mely központul szolgálhatna, s említett érdekeit csak némileg is ki tudná elégíteni.

Mindezek ellenében tán az hozhatnák fel

haladó párt. Midőn a progressisták Christina regenső és a conservatívok által szorítva ismert kanyarulatokat tettek, s beleegyeztek a cadixi alkotmánynak az 1837-ire való átalakításába, — a haladók elhatározott férfiak elváltak, külön pártot alakítottak, s jelszól: „Szövetséges köztársaság“ — ot irtak zászlójukra. A Christina kormányt megdöntő pronunciamento alkalmával másodsor lépett fel a köztársasági párt. Több városban a köztársaság felállítása mellett nyilatkoztak a junták; több mint 20 tartományból köztársasági követek küldettek Madridba, hogy ott köztársasági központi junta alkossanak. Midőn a progressisták győztek s Espartero alatt regensséget állítottak fel, ország-szerte hatalmas propagandát szerveztek a szövetséges köztársaság érdekében. Lapjaik elkeseredett harcot vívtak a monarchia ellen; a köztársasági párt valamennyi nagyobb városban szervezkedett. Még Espartero bukása előtt nyílt felkelést próbáltak. A cataloniai köztársaságiak elfoglalták Barcelonában az erődöket és a fellegvárat, s ebben, melynek ágyai a Rambla, a tengerpart fala és a kikötő felett uralkodtak, hetekig lengett a köztársasági zászló. Espartero kénytelen volt a várost bombáztatni, hogy a fölkelést elnyomhassa: e bombáztatás okozta egyrészt bukását.

A második köztársasági fölkelés azonnal követte Espartero bukását. Barcelona, Saragossa, Vigo, Figueras, Leon, Alicante, Charthagena fellázdak. A nemzetörség, sorcsapatok, polgárok együtt emelték fel a köztársaság zászlóját — a kormány három hó alatt alig tudta a fölkelést legyőzni. 1854 óta, midőn a haladó párt megfoghatlan gyengeség- és rövidlátással ismét kiejtő kezéből a kormányrudat, a spanyolok évente harcot kezdtek a köztársaság érdekében. Ezek közül csak a Barcelonában, Vigóban, Saragossa-Alicante, Sevilla- és Olivenzában kitört köztársasági színezett katonai felkeléseket említem. A köztársasági szellemű altisztok egész raját küldék gályákra, meglovították, vagy megfojtották — évente. A Pierrad tábornok által vezetett nagy katonai felkelés, mely 1866 június 22-kén Madridban tört ki, köztársasági szellemű volt, ez a párt támogatta élen Castelarral. A következő években köztársasági felkelések voltak Cataloniában és Aragoniában. A szeptemberi forradalomban, melyre a progressisták valamennyi árnyalatai kezert fogtak a demokratákkal és köztársaságiakkal, csak az utóbbiak léptek fel határozott programmal, az ök vették volt az szerepet, szervezni a felkelést a nagy városokban. Hogy a szeptemberi forradalom oly rohamos és átható jelleget

egyedül, hogy Sz.-Régenben nincs e czélra használható középület és az országnak igen sok külsőségébe kerülne ilyet építeni, mire egyszerűen és röviden csak annyit lennék bátor megjegyezni, hogy e hiány egyebütt is mutatkozik, s alig hiszem, hogy a metalan másutt létező középületek, u. m. a megyeházák stb. e czélra t. i. törvényzékü helyiségeit használhatók, átalán elégségesek lennének, mivel azokra magunknak a megyéknek is közigazgatási tekintetben szükségük van. De ezen körülmény, a megyék újabb szervezése egy is küszöbön levén, a nép fontos érdekeivel szemben tekintetbe sem vehető.

Még csak egy körülményt vagyok bátor felhozni. Meglehet, hogy Csik-Gyergyóban, már fekvésénél és népességénél fogva is, egy kerületi törvényzék fog felállíttatni. Ez esetben az is megtörténhetnék, hogy a Tordamegye ezen felső-kerület-hez tartozó, de Gyergyó közel szomszedságában fekvő O. Toplicza, mint a közelmúlt időkben is volt, Gyergyóhoz fogna csatoltatni. De vajlon előnyös lenne-e ez az o. topliczaiakra nézve? Ismerve az o. topliczaiak érdekeit, úgy hiszem, saját ebbeli óhajait fejtezem ki, midőn kimondom, hogy az által mit sem nyernének és semmi előnyben sem részesülének; mert: igaz, hogy O. Toplicza a mostani törvényzékü székhelyétől 11 $\frac{1}{2}$ mérföldnyi távolságra van, de csaknem ugyanannyi távolságra lenne Csik-Szeredától vagy Somlyótól. Továbbá, ha — mint ejetem — Gyergyó Szent-Miklóson egy járásbírósg állíttatnék fel, ettől körülbelül 4 mérföldre esnék. Való, hogy a mostani járásbírósg székhelyétől távolabb van, de ha a vécsi járásban, hol a birtokossági nagy kiterjedésű havasok erdei fekszenek, s a hol az országra nézve oly fontos tuják és fakereskedés üzetik, tekintve a nevezett helységnek a havasok közti elszort fekvését, népességét és ennek a kereskedéséből felmerülő számos peres ügyeit, ha mondom, e járás a központjában Dédán vagy Magyarón nem is állíttatnék fel egy külön járásbírósg, hogy a kereskedő nép minden perczen felmerülő s igen sokszor késedelmet nem szenvedhető perestületeire nézve, megszólva csaknem a helyszínen, maga közelében találhassa meg bírját, mely esetben csaknem egyforma távolságra esnék, mint esik jelenben Gyergyó-Szent-Miklóstól, még akkor is czélszerűbb az o. topliczaiakra nézve Sz.-Régenbe járti törvényzékü, mintán minden tüzeti összeköttetések ide utalják.

Többeknek megbizása folytán

Egy Régen-vidéki.

Választási mozgalmak.

Szamosújvár, szept. 20-án, 1869. — Dobokamegye felső kerületének országgyűlési képviselői,

ülött, hogy valamennyi progressista és a liberalis unioboz tartozó tábornok oly meszsze hajtattak a czélon túl, a jól szervezett köztársaságiak fölléptének eredménye.

Ez rövid vázlat a spanyolországi republicánusok tevékenységének a 30 as évek óta, midőn e párt megalakult. Melyik európai államban mentek ennyire a köztársaságiak?

Egyikben sem, Franciaországban ép úgy nem, mint Olaszországban. Ma a köztársasági párt Spanyolországban oly hatalom, mely mígött áll a nagy városok polgársága s a vidéki népség jó része. A Cortes mostani többsége nem képviseli a nép hangulatát. A kormány minden eszközt felhasznál, hogy ily többséget szerezzen össze. Tapasztaltam, hogy ha ma Spanyolországban szabadon szavaznának a felett: Monarchia, vagy Köztársaság? ez utóbbi nyerné a többséget. Így vélekednek Orense, Garrido, Castelar, Figueras és valamennyi köztársaságpartti cortes-követ. Lehet, hogy ezt a németek „ábrándnak, túlzásnak“ tartják; de tény, hogy az egyenlőség egy népnek sem ment át annyira a vérebe, mint épen a spanyolnak. De állításom mellett bizonyít azon tény is, hogy a közszégi választásoknál az Ayuntamientokba választottak legtöbnyire mind köztársaságiak.

De ha a spanyol nép többsége nem is lenne oly annyira köztársasági, mint azt én tapasztalás után állíthatom, vajjon melyik európai parlament mutathat fel egy 75 tagból álló köztársasági kisebbséget? És e kisebbséghez tartoznak a cortes szellemre, tudományra, szónoki tehetségre és jellemre nézve legkifinomottabb tagjai. Castelar-nak a vallásszabadság és a köztársaság mellett tartott beszédei a parlamenti szónoklat remekei; Garrido Spanyolország legtekintélyesebb politikai írója; Figueras, Viy Margall, Garcia, Lopez, Orense, Pierrad a cortes diszei és szilárd jellemek, nem változtattak pártot, mint azt a moderadosok és progressisták vezérei tevék. A szeptemberi forradalom óta nagy tevékenységet fejtett ki a köztársasági párt úgy a sajátban, mint a szervezkedés terén; e szervezet mintegy belőn fejezve a minap Sevilla, Tortosa, Valladolid, Eibar és más helyeken megtartott szövetségi gyűlésekben: e gyűléseken hozott határozatok czélja: a spanyol szövetséges köztársaság.

Rasch egyéni nézete szerint, azon három köztársaság közül, melyeket a latin faj fog Európában felállítani — a spanyol szövetséges köztársaság lesz az első.

TÁRCZA.

Spanyolország és a spanyolok.

Rasch Gusztáv-tól.

III.

A monarchia tekintélye egyetlen európai államban sem hanyatlott olyannyira alá, mint Spanyolországban: csak a pápi hatalom részesül még ott hasonló megvetésben. E megvetés eredménye azon 300-das önkényuralomnak, melyhez hasonló egy európai államra sem nehezedett. Spanyolországban a monarchia ép oly halott, mint a hit. A királyok a dicsőség mámorába fullaszták a kastiliaiak és aragoniaiak függetlenségi és szabadsági vágyait, míg az Inquisitio a máglya füstjével fojtá el a szellem szabadságát. Egy V-dik Károly és II. Fülöp perfid, despota és vérfoltoz uralkodása előtt Spanyolország oly szabad alkotmánya volt, milyennel a római birodalom bukása óta egy európai nép sem birt. Az aragoniai királyok koronázásakor az eskü így szólt: „Mi, kik közül mind-egyik olyan, mint Te, s kik együtt többek vagyunk, mint Te — királylgy teszünk. Ha az ország törvényei szerint uralkodsz, engedelmeskedünk Neked; ha nem, nem.“ — Ez vala a felkelhetősége joga, melyet a Saragossában kivégzett Lanuza országbíró vérvél pecsételt meg! A XVI. és XVII-ik század spanyolainak e szabad szellemét nem fullasztá el a nagyhatalmi kor vérpatakja, sem a máglyák füst-oszlopai. E század kezdetétől óta, feltámadt az a „Bonaparte“ ellen intézett népfelkeléssel, s évről-évre hatalmasabb lett, daczára a deportatióknak, kivégeztetéseknek és lemészároltatásoknak, melyeket egy Ferdinánd, egy Narvaez, egy O'Donnell hajtattott végre; daczára a Bourbon dynastia minden száműzési kísérleteinek: VII. Ferdinánd és a nápolyi „Ré Bomba“ egy hajszálal hasonlítottak egymáshoz.

A spanyolok 50 év előtt feltámadt szabad szelleme idézte elő ama ötven forradalmat, melyek egy emberkor alatt tökéletesen átváltoztatták a régi Spanyolországot. A mai politikai Spanyolország és a század előtti közt legkisebb hasonlatot sem talál. Spanyolország egy emberkor óta egyszerre négy forradalomnak volt ki-téve: a vallás, politika, szellemi művelődés és iparfejlődés terén; mindezekben győzelmesen halad a biztos czél felé. A ki ezt bihetlennek tartja, ám tanulmányozza a spanyol állapo-

selőjévé, f. hó 16-17-kén, Pánczéleschen, b. Bánff Albert választatott meg, 742 szavazattal, mely szám az összes szavazattal biróknak csaknem felét teszi. Ellenjelölt nem volt. Sok olyan választó, ki a közelebbi mult választáskor a baloldal jeleltjére szavazott, adá most b. Bánff Albertre szavazatát s örömmel látánk a szavazók közt több tisztelendő román lelkész urakat is, kik társas körökben a választott iránti bizalmukat kis fejezték, sőt nem lehet tagadni, hogy a választók közül azok is, kik meg nem jelentek a választást megelőző időben, nem hogy szennvedélyességet fejtettek volna ki, de inkább ildomoságunknak nem egy jelet adák. A választás élénken, de nagy renddel folyt le s örömmel jelezhető, hogy a nagy számmal jelenlevő értelmiség szakasztott magának időt egy értekezletre is, melynek tárgya volt, az ezen megye érdekében létrehozandó vasuti közlekedés feletti tanácskozás. Ez eszmét a szomszéd Közép-Szolnokmegye érdemes mérnöke Éltető Elek hozta át magával, ki Elekes Istvánnal jelent meg a választás helyén s mely utóbbinak jelentése bizonylag leguagyobb jutalékot adott a választás társadalmi élénkségére. Ő ki már mint ifjú a deák karnak egy fényes csillaga volt, most férfi kora teljességében a Deák párt napjaul tekinthető körében, — mely világot s néha szűrást is bőven áraszt. — Nem zárhatom be tudósításomat a nélkül, hogy meg ne emlékezzem a pánczélesi birókosokról, de főleg Bodor Károly és Gajzágó Kristóf urakról s azok tiszteletreméltó nejeikről, kik újból tanúsíték vendégszeretőkét s békettársaságukat, mi ily alkalommal nem kevés próbára szokott tétetni. S. J.

(20941 szám)

A honv. m. kir. miniszterium körrendelete

a 6 honvédkerületi parancsnoksághoz. A m. kir. honvédség alapszabályai 172-ik §-ában, egyrészt a lótenyésztés érdekében, másrészt alkalmas pótlólovak biztosítása végett, jutalomdíj tüzetelt ki azok részére, a kik e célra alkalmas lovakat az említett díj, s a hivatolt §-ban közelebb meghatározott föltételek mellett, 6 évi időtartam alatt, ha kivántatik, a honvédség rendelkezésére bocsátják.

Bekövetkezvén azon időszak, melyben e rendszabály kapcsolatban a sorozással, önkéntesek fogadásával és pótlólovak foganatosítandó volna: itt az ideje egyszeremind a többször említett jutalomdíj mennyisége meghatározásának is.

A miniszterium tehát minden körülményeket kellően megfontolva, a jutalomdíjat egy alkalmas pótló után, a 172-ik §. második szakasza értelmében 6 évre, ezennel 60 (hatvan) o. é. forintban állapítja meg, mely összegnek fele a beirandó ló tulajdonosának azonnal, fele pedig 3 évenlő részletben minden második évben lesz a szabály szerint kifizetendő.

Utasítatnak tehát a kerületi parancsnokságok minden ezélszerű intézkedést megtenni; főképen pedig az említett szabály §-ait (mely e végére jelen rendelettel egyetemben kinyomatva, nagyobb mennyiségű példányokban rendelkezésükre bocsátatik) minél szélesebb körben forgalomba hozni, miszerint annak, a lovas gazdákra nézve kétségbevonhatlanul kedvező irányú általánosabban megismertetvén, a rendszabály foganatosítása annál jobban sikerüljön.

Budán, 1869. évi szeptember 15-én.

A miniszterium vezetésével megbízott magyar királyi miniszterelnök meghagyásából:

Szende Béla s. k.,
miniszteri tanácsos.

A magyar királyi honvédség alapszabályainak 172-dik §-a.

A szükségelt lovak biztosítása.

Egyrészt a lótenyésztés érdekében, másrészt pedig azon okból, hogy a lovak a gyakorlatok, s esetleg a háboru idejére biztosan és gyorsan megszerethetessenek: a honvédelmi miniszterium jutalmat ad mindazoknak, kik az e célra kinevezendő bizottságok elé alkalmas lovakat állítanak és kötelezettséget vállalnak az iránt, hogy azokat maguk vagy jogutódaik hat évi időtartamon belül az alább következő föltételek mellett, kívánatra a honvédség rendelkezése alá helyezik.

A díj nagysága később határozatik meg, de hat évre egyszerre. A megszabandó díjnak fele annak első fölmutatása, s illetoleg lektése alkalmaival fizetetik ki, másik fele pedig részletként akkor, midőn a ló 2-2 évenként használható állapotban ismét elővezetetik.

Oly lovak, melyek már betanítvák, nagyobb jutalomdíjt nyernek.

A díjazásra érdemesített ló tulajdonosa, lováról leírás kap; a lóra, annak a nyereg alá eső részén H. bélyeg sűtetik; s az ily lovak, ha eladatnak is, a leírásban megjegyzett időre lekteltek maradnak, a miért is nem szabad azokat az országból kivinni.

A jutalmazott, s megbélyegzett ló tulajdonosa köteleztetik, hogy lovát 40 kr napidíj mellett betanítás végett 8 hétre, s szükség esetében a fegyvergyakorlatokra is a honvédség rendelkezése alá bocsátassa; utóbbi esetben 80 kr naponkénti di-

jért; s hogy lovát háboru esetére a rendes pótlóvazási árért át fogja engedni.

Ha a betanítás és gyakorlat ideje alatt a lóban kár esnék, azt az állam megtéríti, miért az ily lovak a gyakorlatok előtt és után bizottság által megvizsgálatnak.

A tulajdonosok kötelesek tanuk előtt bélyegmentes kitévelyt (revers) aláírni, melynek folytán az ily föltételeket magukra vállalják.

Ezen lovak létszámában tartatnak:

1. a kerületi őrmesterek;
2. a lovasszázad, illetoleg századkeretparancsnokok;
3. a helyhatóságok által.

Minden évben meg fog határozatni azon szám, melyen túl lovak előjegyzésbe nem vétetnek.

Oly lovas honvédek, kik önkéntesen saját lovakkal jelentkeznek szolgálatra, lovaikra nézve hasonló kötelezettséget vállalnak, s lovaik hasonlóan létszámában tartatnak.

Kivánatos, hogy a honvédlóvasok, a mennyire csak lehet, tulajdon vagy a községek költségén előjegyeztesse, illetoleg díjazott lovakkal látassanak el.

Napi hírek.

— Ő Felsőége f. hó 15-ől kelt legfelsőbb elhatározásával Kabós Károly honvéd-őrnagyot a 23-dik honvédzászlóalj; Halmay (Haloska) Adolf honvéd-őrnagyot az 56-dik; Szigethy Miklós honv. őrnagyot a 32-dik; bibithi Horváth Pál honv. őrnagyot a 59-dik; Staudt Adolf honvéd-őrnagyot a 40-dik; jagocsi Péterfi Gyula honv. őrnagyot a 68-dik; Fischer Ferenc honv. századost a 60-dik és Bertsch Vilmos h. századost a 46-dik honvédzászlóalj parancsnokául, az utóbbit egyelőre a honvédelmi miniszterium jelenlegi alkalmazásában megtagadása mellett, kinevezni méltóztatott. Továbbá megengedte, hogy Tolnay Gábor h. őrnagy a 25-dik honvédzászlóaljhoz a 20-dik h. zászlóaljhoz; Frummer Antal h. őrnagy a 11-től a 12-hez; Tuzsony János h. őrnagy a 20-tól a 24-ikhez és Fülöp József h. százados a 6-dik honvédzászlóaljhoz a 11-ik honv. zászlóaljhoz — mindnyájan zászlóaljparancsnoki minőségben áthelyeztessenek. Végre a lovas törzstisztek alkalmaztatását illetoleg megengedte, hogy a honvéd lovas-őrnagyok: Komlóssy Lajos a pesti, lovas Henneberg Károly a zágrábi, Landvay Rezső a kolozsvári — és farkasfalvi Mauk László a pozsonyi honvédkerületi parancsnoksághoz osztassanak be.

— Az idei lóversenyek szept. 24. és 26-kán, azaz: jövő pénteken és vasárnap, délután 2 órakor fognak megtartani. Helyek ára: Páholy egy napra 6 frt. Zártsek egy napra 1 frt. Második hely fedetlen földszinti ülésel egy napra 40 kr. Állóhely az ülőhelyek korlátain kívül egy napra 10 kr. Azok számára, a kik akár gyalog, akár lóháton a pályater közepére bemenni kívánnak, az e célra külön készített jegyek szolgálnak. Egy ilyen mindkét lóverseny napra érvényes jegy ára 15 forint. Páholyokra, valamint ülőhelyekre jegyeket előre válthatni Tauffer Ferenc piaceszori vegyes kereskedésében, s ugyanott válthatók a 15 frtos jegyek; az állóhelyekre szolgáló jegyek pedig csak a helyszínen a verseny előtt három órával megnyitandó pénztárnál szerezhetők. — A „Szekérvényes” szombaton d. e. 10 órakor a k. középütcza kezdeténél fog megtartatni

— Az itt mulató miniszterek b. Eötvös József és gr. Mikó Imre önmaguk tegnapelőtt délután városunk több kitévéségeinél, s ezek közt a különböző vallásfelekezetek főpapjainál is látogatást tettek.

— A Kolozsvártt felállítandó egyetem ügyében megindultak az értekezletek.

— A kolozsmonostori gazdasági tanintézet igazgatójává hir szerint Kodolányi Antal, gazdaság kezelő Timár Károly, állattenyésztés tanárává Mina János s az erdészet tanárává Fendt Lajos nevezetett ki.

— Városunkban 7 akadémikus van, s pedig Brassay Samu, Berde Aron, Engel József, Finály Henrik, Kriza János, Szabó Károly és Szentkirályi Zsigmond. Közülük az első rendes, a többi levelező tag, B. Eötvösnél, mint a tud. akadémia elnökénél ezek is tisztelettek.

— E hó végén megjelenend: „Megyerendezés az 1848. év szellemében” Toldy István-tól; nagy 8-rét 16 iv, diszes kiállításban. Előfizetési ára 1 frt 40 kr., bolti ára 1 frt. 80 kr. leend. A megyerendezés kérdése, mely ez időben az illető körökben nagyban foglalkoztatja és az országgyűlés megnyitásával első sorban kerül napirendre, ezen munkában kiténő értelemmel, szellemdu-san és kimerítően fejtegettetik. A szerző többi időben megjelent munkái oly elismerőleg fogadtattak a t. közönségtől, hogy bizton reméljük, miszerint irodalmi munkásságának ezen legújabb születtje is a megérdemelt részvétre találand.

— Az „Alföld”-ből olvassuk, hogy Butár Niklász bogyeesti (Ardmege) pópá, közelebb egy kényes alkalmat fölhasználva, oly igazgató gyalázó és bosszút libegő beszédet tartott a magyarok ellen, hogy Ardmege első alispánja már meg is indította ez ügyben a vizsgálatot. A megragadt alkalom az volt, hogy az 1849-ben Hatvani által

Jószáshelyen fölakasztott Butteanu János tetemeit e hó 10-ikén fölleték, s ünnepélyesen eltemették. Tartottak beszédeket is, de mindenki ildomos volt; sőt egy állítólagos bukaresti költő is mérsékelte magát, habár egy alkalmi költeményt szavalt el. De a pópa jónak látta fölténi a hegedő sebeket, rágalmakkal, gyanúsításokkal és más hasonlókkal. Az ünnepélyre elvitték a szegény Janku Ábrahámot is, a „havasok királyát,” a ki aztán tilinkozott.

— Az aradi lóversenyek okt. 30-án és 31-én tartatnak meg.

— A földművelés, ipar- és kereskedelmi magyar kir. miniszter előterjesztése folytán, folyó hó 5-én kelt legfelsőbb elhatározással, dr. Masch Antal, a magyar óvári volt es. kir. felsőbb gazdasági tanintézet igazgatótanára, ugyancsak a magyar óvári magyar kir. felsőbb gazdasági tanintézet igazgatójává nevezetett ki. Ugyanazon intézethez a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter: Lehman Oskárt (német előadó), dr. Ulbricht Reibardot (német előadó) Kánitz Ágostont (magyar és német előadó), Kaltenegger Nándort (német előadó), Fuchs Jánost (német előadó) rendes, — Barkassy Kálmánt (magyar és német előadó) rendkívüli, — végre Cselkó Istvánt, Stollár Gyulát, Tuba Lajost és Roditzky Jenőt (mind magyar előadó) segédtanárokká nevezte ki.

— „Ő felsége jó ismerőse.” A slavikoviezi József-császár ünnepélynél mulatságos jelenet folyt le, mint azt most elbeszélük. A gazdasági eszközök kiállításán a földműves nép nagy számmal jelent meg s délután 5 órakor Károly Lajos főherceg is mint ő felsége képviselője meglátogatta a kiállítást és szívélyesen köszönt a körülálló közönségnek. Egyszerre előlép a scharizti előjáró Zlamal s megszólítja szláv nyelven a főherceget, csakngyan ő felsége fivére-e? A főherceg ezt igenlő s megjegyezte, hogy ő felsége bizonylag igen örülni fog a föld népének e dynasticus ünnep iránt tanúsított rokonszenvére, mire az folytatá: „Őh, a császár jó ismerősem, voltam egyszer audientian nála. Kérem köszöntse részemről!” „Holnap mindjárt meglendem,” válaszolt a főherceg s zajos slava-kiáltások között távozott.

*) Ne várja tölem a „Magyar Polgár” M. A. vezércikkirő által megbízott □ jegyű újdondásza azt, hogy én vele a világtörténelem egyik legóriásabb alakjának jellemé és tettei felett vitázzam. Nem állhatok szóba oly fiatal tanulóval, ki az ország és Európa legnagyobb emberei felett gyermekes könnyelműséggel tör pácát, s e felett maga sem tudja mit ír, vagy irat: M. A. úr, mult számunkban idézett bírálata által, minden komoly gondolkodó előtt nevétegeessé tette magát; a □ újdondás pedig („Magy. Polgár” 112-dik szám) azt írja, hogy én „I. Napoleon nagyságát az általa(m) megtámadott czikk irójának fiatal korából származtat(ám) le,” — és tovább, hogy a „rideg militarismus dicsőítés(e) — érdekében a „Kolozsv. Közlöny”-nek is akárhány cikkét gyártották már.” Ilyen irányú czikk a „Kol. Közl.”-ben soha sem jelent meg, s így a □ újdondás nem tudja mit beszél, mi abból is kitétszik, hogy rám fogja, mint ha én valaki fiatal korából más nagyságát származtattam volna le! Az ily érthetlen dolgokat összefirkáló újdondásra csakngyan reáferne Niebuhr, Rottbeck, Schlosser sat. történelmi műveinek az újjkorra vonatkozó részeit átolvasni, így talán több szerénységgel bírálgatná törpeségük a történelem óriási alakjait.

— Gyurman Adolf a „B. P. K.” munkatársa, 1848-ban a hivatalos lap szerkesztője, az abszolutismus alatt Amerikában s Londonban mint hírlapvezető és tanár működött, elismert írónk f. hó 15-kén Budapesten meghalt.

— A helybeli t. cz. kereskedő ifjuság a f. évi június hóban a Rózália-ligetben rendezett zártkörű vizgalm ötletéből a sétatér pénzalapja javára 25, azaz: huszonöt forintot ajánlott fel önként, és ezen összeget készpénzben be is szolgáltatá az illető pénztárba. Ezen szives adományért elismerő köszönetet szavaz: a sétatér-egyl. választmánya.

Necrolog. Petelenz Luiza, már özv. ifj. Balázs Józsefnél, a maga és az illetők nevében, fájó szívvel, sajgó kebelrel jelenti, hogy a jó férj, szeretett fiu, hű testvér: káson feltizi ifj. Balázs József, Kolozsvár városi adóhivatali ellenőr, életének 44-dik, boldog házasságuk 19-dik évében f. hó 20-kán délután 4 órakor, jobb életre szenderült. Béke poraira!

— Necrolog. Tiboldi Ferenczről, született László Róza, maga és gyermeke István; valamint az elhunytak édes anyja: özv. Tiboldi Istvánné és számos rokonai nevében szomorodott szívvel jelenti a szeretett férj, gondos atya és jó fiu, m. kir. számtiszt Tiboldi Ferencz nék élete 38-ik, boldog házassága 9-dik évében (f. évi szept. 2-án) vérohamban történt gyászos kimulát.

— Egy kérdés a „néhai Zajzoni barátaihoz.” Mindjárt csaknem 10 esztendője, hogy Hétfalu nagy fia, Zajzoni, a sirba szállott; csaknem egy tizedéve, hogy békét mondottunk fiatal költőnk boldogult hült tetemére. Hát azon barátai élnek-e, kik pénzt gyűjtöttek össze egy egyszerű sírkő emelésére? Kérem az illető urakat, a begyűlt pénzről, sáfárságokról, akár baráti körben, akár hírlap útján, egy hó alatt számot adni, ezt követelik az adakozók, ezt a közvélemény és a meghaltak tisztelete. — Pütkörcz, szept. 12-kén, 1869. Bitai Sándor.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árverések. Kolozsvártt a f.-szén tizedben ház okt. 30, nov. 30. — Tordamegyében Hagymáson fekvők szept. 24, okt. 25. — Ugyanott más fekvők szept. 23, októb. 26. — Hunyadmegeében M.-Solymoson fekvők nov. 2, decz. 31. — Ugyanott Nádorvályán fekvők szept. 28, okt. 28.

Nyilvános köszönet.

Görgény-Szt-Imre sept. 9-én 1869. — A közelmult szomorú évtizedek csapásait, melyek hazánk sz. testét verdesték, nem csakely mérvben érezték a reform. egyházak is; felesen vagy a létel színteréről enyésztek el, vagy a sajjó fájdalom közepette a lét vagy enyészett esélyei közt haboztak. Ez utóbbiak sorozatába tartozott a görg. sz. t. imrei reform. egyház is. Az enyészett szelének távoli zugása igen is észlelhető vala. Iskola-háza összeomlással fenyegetett, mi a tengő szellemi életnek halálos lökése leondett, haranglába csak kegyelemből állt még fönn; imola kerítése felkiáltást hívott az ajkakra; templom fedele szabad utat engedett az elemek szeszélyének; megnyezeto pedig megnván a majdnem kétszáz évi helytállást, — elkvánkozott és ezekhez, mint komoly mellékdarab szegény és — következőleg indolens nép. Jóltevő erőre vala megyénknek elutasítatlanul szüksége, mely a tespedés halálszerű álmából fölrázza, nem, többet mondok: új életre támaszra föl. Ezen áldólagos befolyás erejét vala szerencsénk tapasztalni mlts Matskási Ferencz hazánkfiában, ki fennkölt honszeretéből sugalmazott tetteinek sorozatát azzal nyitá meg, hogy 1865-ben bevégzőleg majdnem saját költségén megyénknek tisztos iskolaházat építtetett, e nemes tettet más nagyobbzerű követő, hogy eszteljem ezt kellően? — Nem tudom! az éktelen haranglábat csinos torony feledtetni velünk, mind az mit mondhatok; és végül mint koronája e nemes tényeknek, az imola is kiragadtatott az enyészett irig karjai közül s most ott diszeleg egyszerű evangéliumi méltóságában mint legkétségbevonhatlanabb tanujele tiszt. hazánkfia nemes lelkiületének, áldozatra kész szívének.

Mint honuk történelme hirdeti, nem létezik a multban, nem a jelenben oly sz. ügy, melyet melegen és ritka tappintattal ne tetek volna magukéva hazánk hőlyei: ezt tapasztaltuk mi is édes örömmel e megye újra alakítása processusában. Fenn tisztelt érdeműs hazánkfia áldozatkészségében jeles részt vett szeretett neje gróf Grundemann Julia urnő is. Nagy lelki gyönyörrel szemlélttem a nemes versenyt, mely a szerető házaspár közt fejlett ki, hogy a roskadozó egyházat megmentsék, abba életet és önbizalmi erőt öntsének. A tisztelt grófnő magára vállalni kegyeskedett a kéregetés nem kedves munkáját, ivet nyitott és lett is sikerre, — ki bírt volna ellenállni a helyzet komolyságát behatólag esztelő bájós szavaknak?! Ugyvélem, nem fogok a szerénység ellen sérelmet követni el, ha e helyütt felemlitem azon kegyes adakozók névsorozatát, kik egyházunkat adományokkal támogatták; jelesen: gr. Teleky Sámuel 100 frt, b. Bornemissza Lipót 10 frt, gr. Teleky Ilona 10 frt, köz. gr. Teleki Domokos toronygombot (25 frt), egy valaki 10 frt, b. Kemény György 5 frt, id. gr. Bethlen Gáborné 5 frt, b. Bánfy Endre 5 frt, gr. Bethlen Domokos 5 frt, mltsz. Székely Károly ur 5 frt. Ez emberi élet intézője nyujtsa hosszúra éltik határát a kegyes adakozóknak, hogy élvezhessék számtalanszor a föld minden kincseinél drágább jutalmat, melyet ilyetén magasztos tény jutalma nyujt!! Fogadják a görgény-sz-imrei reform. egyház őszinte osztatlan köszönetét.

Szláma Ferencz
görgény-szt-imrei ref. lelkész,

KÜLFÖLD.

A „Patrie” megezáfolja a német lapok azon állítását, mintha Károly fejedelem európai körúti alkalmából a hatalmakat reabírni akarná, hogy őt román királyul kinevezzék; a fejedelem törekvése ellenkezőleg oda irányul, hogy Bratiánó János pártja összekötéseit a külföldi kormányokkal megszakítsa és ezen párt forradalmi iránylatai ellen a leghatározottabban tiltakozzék. Ily föltétel mellett alig lehet kétség, hogy a francia udvarnál a legelőzékenyebb fogadtatásban fog részesülni.

Alexandriából jelentik, hogy Talahut basa, ki az alkirály választást Konstantinápolyba vitte, f. hó 2-án a nagyvezir levelével visszaérkezett. E levél tartalma felől eddig mi sem jött köz tudomásra, de a consulok reménylik, hogy az alkirály értesíteni fogja őket az alkudozások további menetéről. Ismail basa konstantinápolyi utja a vezér levele folytán elmarad. Az Egyiptomban folyó hadkészsületekről külföldi lapokban terjesztett hírek, e jelentés szerint teljesen alaptalanok.

Olaszország. Florenczából biztosan jelentik, hogy a parlament október 15-re fog összehívattani. A miniszterium előre látja, hogy a leghevesebb megtámadásoknak lesz kitéve, de még is jelen alakjában fog a parlament elé lépni. Nápolyban e hó 11-én a francia és olasz democatia testvérülési ünnepélyt tilt. Franciaországból Jules Simon, Herold, Durier urak voltak jelen.

Boszniaiból érkező hiteles jelentések szerint, a porta éppen most, midőn Ausztria a határ-őröket feloszlattatni készül, maga részéről, állit fel egyet. Jafet basa a polgári hivatalnokok helyére csupa katonákat nevez ki, úgy, hogy nemsokára a mudirtól az utolsó tisztviselőig csak katonák fog-
nak működni. Egyidejűleg a boszniai kormányke-
rület mahomedán lakossága a fegyverforgatásban
gyakoroltatik és parancsnokságba osztatik be.

A porta továbbá elhatározta, hogy Bulgaria, Macedonia és Albánia egy részéből új tartományt alakít; ehhez fog tartozni egész Felső-Albánia és Bosznianak déli határvidékei. Az új vilajet való-
szintleg Montenegró féken tartása végett szervez-
tetik.

Legújabb

London, sept. 20. A "Times" egy Philadelphiából 19 ről kelt táviratot közöl, melyben jelen-
tenik, hogy Sickles, az unio követe Madridban, azt táviratozta Washingtonba, hogy az uniój kor-
mánya által Cubát illetőleg tett ajánlat általános
rosz hangulatot gerjesztett Amerika ellen, s hogy
a madridi cabinet azt visszautasítá. Sickles azt hi-
szí, hogy Spanyolország sohasem fog alkuba bo-
csátkozni Cuba eladása iránt, mely szándékában
Franciaország és Ausztria által is támogatatik.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Sept. 22-dikén: 5% Metaliques 100 frt 59.—
5% Nemzeti kölcsön 100 frt 68.10. Kamat 59.—
1860. Kölcsön 93.50. Bankrészvény 718. Hitel-
intézeti részvény 267 frt 266.50. London 10 ft st.
125 frt 20 1/2 kr 122.45. Ezüst 120.25. Cs. királyi
arany 5.84.

Földterhementesítési kötvények: Magyar 78.—
Temesi 76.25. Erdélyi 76.50. Horv.-Slavon 81.50
Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József**

Nro. 311. 1869.

(497)

(2-3)

Edict Advocatur Kanzlei Eröffnung.

Vom gefertigten Stuhls-Amte als Gericht wird hiemit kundgemacht, dass Herr Dr. **Julius Loew** aus Reussmarkt, noch, bei der hochlöblichen k. Gerichtstafel in Maros-Vásárhely abgelegten Advokaten Prüfung und Eid, seine Advocatur-Kanzlei an 5-ten September 1869 in Reussmarkt H. Nro. 267 eröffnet habe. Das Stuhls-Amt als Gericht.
Reussmarkt, am 13-ten September 1869.

Sz. 3390. 1869.

(493)

(3-3)

Hirdetmény.

Sz. kir. Kolozsvár városában, a fekvő birtok telekkönyvi felvétele befejeztet-
vén, az ezeket tartalmazó telekkönyvi jegyzőkönyvek hitelesítése **f. évi október
hó 4-én** meg fog kezdeni.

Mi is azon megjegyzéssel tétetik közhirrre, hogy a kellő rend tekintetéből ezen
általános hirdetményen kívül, minden birtokos névszerint egy bizonyos kitzendő napra,
külön is meg fog hivatalni, s azon esetben, hogy ha valaki ezen meghívásra sem sze-
mélyesen nem jelenik meg, sem meghatalmazottat nem küldene, hivatalból fog a te-
lekkönyvi bizottmány által a meg nem jelenő költségeire és veszélyére képviselő kinevez-
tetni, s a hitelesítés ezen képviselő közbenjöttével eszközöltetni.

Mint hogy a fekvő vagyommal szabad rendelkezés, az azokra vonatkozó jogok át-
ruházhatása, vagy megszerzése, s a birtokos hitele, a fennálló törvények értelmében,
a telekkönyvek helyes szerkesztésétől nagy mértékben feltételezettek: figyelmeztetik
minden birtokos, hogy el ne mulasztja ezen alkalmat birtokának helyesen történt telek-
könyvezéséről magának meggyőződést szerezni, hogy később midőn már a telekköny-
vek bírói kézbe s vezetés alá lesznek adva, a kiigazításokkal járó költség és fáradal-
maktól ez által meg legyen óva.

Kolozsvár sz. kir. város közigazg. tanácsának, 1869. szeptember 3-kán tartott
üléséből.

NEM HIVATALOS.

(502)

(1-3)

Boskowitz A. látszerész.

Ajánlja a n. érdemi közönségnek

optikai díszmű-raktárát

(Kolozsvárt főtér dr. Szabó-ház)

névszerint a következő tárgyakat u. m.

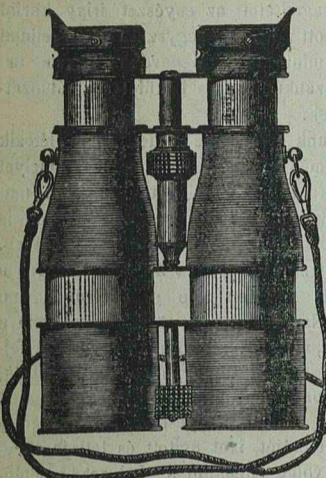
Keltős látesőveit (színházi láteső) 5 ftől 100 frtig.

Távesőveit . . . . . 4 " 70 "

Finum szemüvegeit (Lorgnetten) nagyválaszték-
ban 70 krtól felfelé.

Orresiptetőit (Zwickler) . . . . . 80 krtól felfelé.

Figyelemre méltó. A láteső ki-
mélése és fenntartása többnyire alkalmas szem-
tüvegek által eszközöltetik. Hasonlóképen hibás
vagy ezélszerűtlen tüveg választása által a szem-
nek tetemesen árthatni. Fontos tehát tudni: *kogy
nálam a szemtüvegek választása nem bizatik a
szükségűlőkre, s hogy a szemorvosok rendeletei
nálam pontosan teljesítettek.*

(500)

(1-3)

„Az első magyar kölcsönös állatbiztosító társulat“

a legkedvezőbb feltételek mellett elfogad 3 havi biztosítási időtől kezdve
felfelé biztosításokat, a következő állatfajokra mint: **lovak, szarvasmarhák,
hízó-ökrök, juhok, sertések** és **kecskékre**, csupán járványok, vagy
mindenféle betegségek és balesetek ellen.

Bővebb felvilágosítást nyújtanak az országban felállított ügynökségek,
valamint a központon M.-Vásárhelyt

„Az első magyar kölcsönös állatbiztosító társulat“ erdélyi vezérügnöke:

Novák Bogdán.

(504)

(1-1)

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi magy. k. miniszterium által
engedményezett

„Első magyar kölcsönös állatbiztosító társulat“

alóli igazgatósága közhirrre kívánja tenni, a n. érd. közönség előtt, mi-
szerint ennek egész Erdélyre kiterjedő vezérügnökségével **Marosvásár-
helyt** Novák Bogdán urat bízta meg, ki is valamint alügnökei a biztosi-
tási feltételekkel készséggel szolgálnak.

„Az első magyar kölcsönös állatbiztosító társulat“ igazgatósága.

Gr. Zichy Rezső,
elnök. m. k.

Szaluszký Szilárd,
vezér-igazgató. m. k.

(503)

(1-3)

Duha Kristóf

Fehérneműek gyári főraktára Kolozsvárt
bel-középutca Nr. 457 Kisegítő alatt.

Alóli midőn a n. érd. és t. közönségnek egy év lefolyta alatt tanu-
sított szives pártfogásáért hálás köszönetet nyilvánított; bár vagyok figyel-
meztetni, miszerint **varrodámat** megnagyobbittam és azt oly munka erővel
láttam el, hogy bármintemű kistafirozások, kóroda és más intézetek részére
bár miféle fehérnemű varratásai megrendeléseket, a **legpontosabb** elkészítés
mellett **jutányos áron** elválalhatok, és igyekeznék fogok a n. érd. t. cz. köz-
önség eddigi bizalmát és megelégedését továbbra is megtartani.

Kereskedésem dúsan ellátva, mindezzel **férfi-női- és gyerek** fehér-
neművel, úgy szintén **vásznak, asztalneműk, szines ingszövetek** és
minden e szakhoz tartozókkal. Több mint 10,000 rőf (Schiffon) angol gyapot-
vászón minden szélességben 25, 30, 35, 40 - 80 krig; melyek jószágok és tar-
tosságok min bár mily fehérneműre használhatók, úgy szintén a téli idényre
pokrőcz-raktáromat ajánlom,
darabja 2 frt., 2 50, 3, 3 50 kr., egész 7 forintig.

Arjegyzekem: egy a „K. Közlöny“ valamint a „M. Polgár“ előbbi
hirdetéseiben megsemmisítetők. Megrendelések mustra szerint elválalhatnak és
posta után-vétél pontosan teljesítenek.
Számos látogatásért tisztelettel kéri

DUHA KRISTÓF.

**Egy druck-
feder kocsi
ELADÓ.**

Értekezhetni Tauffer József kereskedé-
sében az óvárba.

(496)

(2-3)

Eladó ház.

Külső-monostorutcában a 74 sz. alatti
9 szobát, konyhát stb. magában foglaló
ház, melyhez, egy a legnemesebb gyümölcs-
termő fákkal beültetett, s a Szamosra ki-
ragzó terjedelmes kert, s egy pajta is tar-
tozik — örök áron eladó. Értekezhetni,
ugyanott.

(491)

(3-3)

Haszonbéri hirdetmény.

Szamosfalván Kolozsvártól fél órá-
nyira, egy 150 hold kaszáló és szántókból
álló tagosított birtok, a hozzá tartozó ká-
posztás kertek, gazdasági épületek és lakó-
házzal együtt jelen év Szt.-Mihály napjától
kezdve, három egymásután következő évekre
kiadó. Értekezhetni helyt Szamosfalván, a
szolgabírói hivatalban.

(492)

(3-3)

Hirdetmény.

Nemes Alsó-Fehérmegye **Zalathna bá-
nya-mező-városban,** a **Gyula-fe-
hérvári** vaspálya felrakodási helyétől 4
mérőföld távolságra, benn a piacon alól-
tírnál 300 számú saját házában, **25 hordó**
kittinó hegy-aljai jól kezelt bor, horдостól
eladó, még pedig igen rövid idő alatt. A
venni szándékozók forduljanak alólirtoz.
Zalathna, aug. 14-én, 1869

NURIDSÁN MÁRTON.

(438)

(6-6)

Ékszerészeknek és aranyműveseknek

ajánlja magát
AUGUSTIN A.
gyűrűgyára **Bécsben,** Gumpendorfstasse
Nro 49.

legjobban rendezett „pecsentyomó“, „dísz-“
és „csűrlygyűrű-“ raktárával fémjelzett
aranyból, a legolcsóbb árban. Beküldött
drágakövek rajz szerint vagy másképp izle-
tesen tétetnek gyűrűbe. Megrendelések vi-
dekről azonnal pontosan teljesítettek.

Drágakövek, tőrekarany és régi ezüst
a legmagasabb árban vásároltának.

(302)

23/9

(16-*)

Tanács és segély
azok számára, a kik látgyöngeségben
szenvednek, s jelesen a kik erőltetett
tanulás és kimerítő munka által
szemöknek ártottak.

Fiatl korom óta megvolt nekem is azon rossz
szokásom, hogy az éj csendét szenteltem tudományos
munkára. Ez s más kimerítő optikai és finom munká-
k kivételre következtében léteróm annyira meg-
gyengült, hogy tökéletes elvesztésétől annál inkább
félhettem, mivel folytonos gyuladással dispositio állt
be, mely a leghevesebb orvosok több évi rendeleteivel
is dacolt. E szomorító körülmény közt sikerült
egy szert találnom, melyet már 40 év óta a leg-
kittinóbb sikerrel használok. E szer nem csak egés-
zen megszüntette a tartós gyuladást, hanem szemem-
nek is visszaadta egész élességét és erejét, úgy
hogy most 75 éves koromban szemüveg nélkül
olvasom a legapróbb írást, s mint ifjú koromban
tökéletesen látó érvendek. Ezen jótékony hatást
másoknál is tapasztaltam, kik közül sokan még a
legédesebb szemüveg használata mellett sem voltak
képesek üzletüket vezetni. Ezen szer kitaró használ-
lása után eldobták a szemüveget, s régi természetes
látérvüket visszanyerték. Ezen mód-szer egy
illatos lól, melynek alkatrészei az ánisz-növény.
Nem tartalmaz sem draszticumokat sem narcoti-
cumokat vagy fém és más ártal as részeket s
Erdélyben valódi állapotban szereshető Teutsch
J. B. ur által Segesvárt. Ö egy nagy üveget
2 fr. egy kicsit 1 fr 60 kr-ért o. é. szállit használati
utasítással együtt. Tanácsom tehát a szenvedőknek,
hogy ezen léte vegyék, mert egy ily füveg
hosszu időre elég, mivel csak keveset kell abból
csekély folyamattal vegyíteni, hogy tejrforma folyadék
képződjék, melyvel reggel és este, vagy erőltetett
munka után kell a szem körüli tájékok meg-
nedvesíteni, a hatás igen jótékony és üdítő s egyszer-
mind a bőr frissességét föntartja és eszközi.

Örvendeni fogok, ha ezáltal nevezetesen azo-
kon lesz segítve, a kik az igazság világa utáni
ermyedetlen törekvés által gyakran saját szemük
világát kockáztatják s elvesztik. Ezáltal még tán
a fiataliságnál fájdalom annyira divatba jött elferditő
szemüveg-hordás is megszüntethető, mert e szokás
inkább rontja mint javítja a szemet. Szemüvegek
csak is a szem valamely hibás szerve esetében
használatnak, de egészséges vagy gyengült szemet
sohasem erősíthetnek vagy javíthatnak m-g.

Dr. Romershausen.
A dr. Romershausen-féle jeles szemlél
mindig kapható, mégpedig
a kis üveg . . . . . 1 frt 80 kr.
a nagy . . . . . 2 frt 20 kr.
a raktárban Teutsch J. B.-nél Segesvárt.
Viszont-eladók, nagyobb meny-
nyiség vételénél aránylagos engedéket
nyernek

(499)

(1-3)

**A brassai közönséges nyugdíj-intézet tagjai
a legutóbbi pénzállási kimutatás szerint
674,418 o. é. forint 54 kr.**

jelentékeny tőkével rendelkeznek, a mi árvai-biztosíték mellett van elhelyezve.
Az 1868-dik év végei nyugdíjúl
143,948 frt 39 kr. o. é. fizettetett ki.

Egy egyszerű teljes nyugdíj-jogot 12 frt 60 kr. évi illetéknek 17 éven általi
folytonos fizetés által lehet ezen intézetnél megszerezni, mely jog többszörös illeték
fizetés által megtöbbszörözhető; azonban a kevésbé módosak is biztosíthatnak
maguknak 1 frt 26 kr-nak egy vagy többszörös, 17 éven általi fizetésével részsze-
rinti nyug-dijakat.

A nyug-dij vonás a beállás után, a 18-dik évvel kezdődik. A nyug-dij már a
legifjabb korunknál is nem kis mértékben haladja meg az egy évi illetéket, az idő-
beknél pedig ennek ötszörös összegét is felülmúlja, s évenként mind növekedik.

A ki 48 dik élet-évet túlhaladta, tartozik az első belépetési korutánpótlást
fizetni annyi évre, a hánynyal a 48-dik évet meghaladta, azonban ugyanannyi év-
vel előbb is lépik nyugdíj-vonásba.

Azon előnyök, melyeket ez intézet nyújt, oly szembevetnök, hogy mindenkit, a
ki saját, vagy hozzátartozói jövőjükről könnyű-szerrel gondoskodni szándékozik, fi-
gyelmeltetünk kell, miszerint új beállási nyilatkozatok ez évre, az igazgatósági iro-
dában Brassóban a **lőpíczon 38 sz. alatt, vagy az intézeti ügynök uraknál csak
Október végeig fogadtathatnak el; valamint kötelességünk azon tagokat is, kik
évi illetékeiket ez évben meg nem fizették be, emlékeztetni, hogy ezen határnapig évi ille-
téseiket beszélőgáltatni siessenek, ellenesetben az illetékek, pontatlan fizetéséből
gészképen következő hátramaradást a nyug-dijakba lépésben csak is ön maguknak tu-
lajdoníthatván.**

A szabályok mind az igazgatósági irodában Brassóban, mind az ügynök urak-
nál megtekinthetők, hol a szükséges felvilágosítások is szivesen megadatnak.

Brassó, augusztus 23-kán, 1869.

A brassai közönséges nyugdíj-intézet igazgatósága.

Külső ügynökök:

- Alvinczen: Istednyff János ur.
- Apátlónon: Duna-Bácskában, Bartl József ur.
- Aradon: főügnök, Lachman Károly Ede ur.
- Bécsben: főügnök, Preidel Frigyes ur.
- Beszterezán: Láni Ede ur.
- Bikfalván: Bajtó József ur.
- Bilinen: Csehország, Lázarsfeld Simon ur.
- Borgó-Frúdon: Fischer Antal ur.
- Bothfalván: Horváth Péter ur.
- Brixében: Csehországban, Hippmann V. Gyula ur.
- Buda-Pesten: főügnök, Steinacker Sámuel ur.
- Bukaresten: Frank András Ede ur.
- Csernáfalu: Binder Lajos ur.
- Csernovícson: Bukovinában, Soczeván János ur.
- Debreczenben: Szepessy Antal ur.
- Dézesen: Márkovics István ur.
- Dézs-Akánán: Csengeri József ur.
- Duppawn: Csehországban, Tichy A. C. ur.
- Erszébetvároson: Schmidt András ur.
- Eszéken: Tóthországban, Kramer József ur.
- Feketeplompon: a Bánában, Feigl F. A. ur.
- Feketehalmon: Ziegler Gusztáv Adolf ur.
- Fiumében: Depoli J. ur.
- Fogarásban: Leitschaft Károly ur.
- Foksdónon: Moldovában, Römer Frigyes ur.
- Földváron: Alstáder János ur.
- Gyergyó-Szent-Miklóson: Kristóffy Antal ur.
- Halmágyon: Koszta József ur.
- Háczfelden: Telbisz János ur.
- Hermányon: Boltresz Mihály ur.
- Höllővénnyen: Foith János ur.
- Ilyfalván: Sára László ur.
- Jassyban: Stenner Gottlieb Ágoston ur.
- Gy.-Fejervárt: Megay C. M. ur.
- Kassán: főügnök, Koller István ur.
- Kézdi-Vásárhelyen: Császár Mihály ur.
- Kézsmárkon: Magyarországon, Szopko C. N. ur.
- Kecskeméten: Reiner Adolf ur.
- Kolozsváron: Schell Mihály ur.
- Kőhalmon: Nagelschmid Ágoston ur.
- Kischbergen: Wonne János ur.
- Königrúcczen: Csehországban, Riedl A. R. ur.
- Krakókban: Kölmner Károly ur.
- Krizbán: Foris Márton ur.
- Leibachon: Zander Gergely ur.
- Leibergben: Horn A. ur.
- Mármaros Szegethen: Jekeli Adolf ur.
- Maros-Vásárhelyt: Wittich József ur.
- Maros-Ujvárt: Grün Israel ur.
- Megyeesen: Wachsmann Károly ur.
- Mező-Berényen: Kirner Ede ur.
- Migliczen: Morvában, Docoupl Károly ur.
- Nagy-Engeden: Vajna Antal ur.
- Nagy-Bányán: Magyarországon, Schuster József ur.
- Nyiregyhádon: Magyarországon, Meisels V. ur.
- Páncsován: Rauschmann ur és fia.
- Parajdon: Benedek Antal ur.
- Pécsen: Magyarországon, Rehádk Gusztáv ur.
- Plojesen: Schuller Károly ur.
- Pozsonban: Schauer József ur.
- Prágában: főügnök, Cseh-, Morvaországokra és Sziléziára; Krizner Gusztáv ur.
- Prázsdáron: Grosz Lőrincz ur.
- Radautzon: Bukovinában, Runie Frigyes ur.
- Reinecken: Schwabcsban, Lutz-Gottler Jakob Lőrincz ur.
- Rozsnyón: Ziegler József ur.
- Sárákányban: Kraft Károly ur.
- Segesváron: Misselbacher Károly Fr. ur.
- Selmeczen: Magyarországon, Wozniakowszky Ferdinánd ur.
- Sepsi-Fel-Dobolyon: Bartha András ur.
- Sepsi-Szt.-Györgyön: Rott Károly ur.
- Sibergben: Garad-, Lenek-, Szász-Tyukos, Kobor- és Szász-Fehéregyházai együtt, Schäser Pál ur.
- Sopronban: főügnök, Zügn J. G. ur.
- Szamosújváron: Placintár Dávid ur.
- Szabádon: (Mezőség) Molnár József ur.
- Szász-Keresztváron: Erked-, Bene-, Szász-Buda-, Sz.-Dálya-, Sz.-Kéz-, Miklóstelke-, Mese- és Rádossal együtt, Salusster Mihály Adolf ur.
- Sz.-Magyaroson: Galter György ur.
- Szász-Sébesen: Binder Frigyes ur.
- Szász-Régenben: Alzner József ur.
- Szász-Ugrán: Schmidt Frigyes ur.
- Szászvárosban: Leonhard Frigyes József ur.
- Szebenben: Billes J. ur.
- Szegeden: Solymosy József ur és társa.
- Székely-Udvárhelyt: Bonyhai N. János ur.
- Szent-Agóthán: Szászhalom-, Jakabfalva-, Magyar-, Morgonda-, Rozsonda-, Ujváros-, Lesse-, Waad- és Sz.-Vessződel együtt, Maurer György ur.
- Szentesen: Weinmann Salamon ur.
- Szerethen: Bukovinában, Quirsfeld Ede ur.
- Szilágy-Somlyón: Ifj. Lázár János ur.
- Tarnovon: Goldmann Simon ur.
- Tordán: Schollész János Albert ur.
- Toroczkán-, Koronka Antal ur.
- Thurnu-Severinen: Bümehesz János, Károly ur.
- Ujegyhádon: Csammerer József ur.
- Ujfalu: Köpe János ur.
- Vácson: Reiner Fülöp ur.
- Veresmarton: Cloos János ur.
- Verepatakon: Stankay Ferencz ur.
- Vidombákon: Türk György ur.
- Zalathán: Dr. Gerberth Károly ur.
- Zaleszczykon: Schildefeldi Schüller Leo ur.
- Zentán: Wolfinger Adolf ur.

(483)

(3-6)

!! Az új őszi-idényre !!

CZETZ JÁNOS és TÁRSA

női- és férfi divat bazárjába (Kolozsvárt Folly-ház.)
megérkeztek a legújabb, s divatosabb **őszi selyem- és szőr-
ruhakelmék, berlini séta kendők, legújabb fel-
öltők, francia kalapok, igen ezélszerű s diva-
tos por- és esső női-köppenyek, finum rumburgi
vásznak, készfehérneműek nagyválasztásban,
kész ágyneműek, párizsi butorszövetek, szőnyegek.**

Nagyválasztéku butorraktárunkba ujabban érkeztek
**finum schweitzli butorok, aranykeretű tükrök,
jutányos árakért.**

Megrendelések gyorsan, s pontosan igazittatnak.

Vállalkozó kerestetik

- 1 60 öl hosszú, 4 öl széles sertes-fiaztató,
- 2 20-20 öl hosszú, 5 öl széles marha-istálló,
- 1 15 öl hosszú, 6 öl széles szeszgyár,
- 1 1000 köböl gabnára való magtár, akár összesen minden anyag-
gali, akár pedig annak egyes részei építésének elvállalására. Az összes épületek
köböl lesznek, melyet az udvaron levő kőbánya szolgáltat, a fedelek pedig — a
sertes fiaztató kivételével, mely zsendely lesz — mind cserép leand. Értekezhetni és a
részletek megtudhatók, **M. Nagy-Zsomboron** a tulajdonos
MAYER IGNÁTNÁL.